

ЦЭНТРАЛІЗАВАНАЯ СІСТЭМА ДЗЯРЖАЎНЫХ ПУБЛІЧНЫХ БІБЛІЯТЭК Г. МІНСКА
ІНФАРМАЦЫЙНА-БІБЛІЯГРАФІЧНЫ АДЗЕЛ

Максім Лужанін

Да 110-годдзя з дня нараджэння

бібліяграфічны спіс

Мінск 2019

Змест

Прадмова

Творы М. Лужаніна

Жыццёвы і творчы шлях пісьменніка

Прадмова

Лужанін Максім (сапр. Аляксандар Амвросьевіч Каратай) — беларускі паэт, празаік, кінадраматург, перакладчык. Заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі (1969), заслужаны дзеяч культуры Польшчы (1975).

Нарадзіўся 02.11.1909 г. у вёсцы Прусы Салігорскага раёна Мінскай вобласці ў сялянскай сям’і. Скончыў Мінскі беларускі педагагічны тэхнікум (1928), вучыўся на літаратурна-лінгвістычным аддзяленні педагагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (1928—1930). Быў членам літаратурных арганізацый “Маладняк”, “Узвышша”. Працаваў у рэдакцыі часопіса “Узвышша” (1930—1931), на Беларускім радыё (1931—1933). Быў рэпрэсіраваны ў 1933 г. і высланы ў Сіблаг. У 1935—1941 гг. знаходзіўся на выдавецкай рабоце ў Маскве. На пачатку Вялікай Айчыннай вайны прызваны ў Савецкую Армію. Пасля заканчэння Падольскага пяхотнага вучылішча (1942), удзельнічаў у баях пад Сталінградам. Дэмабілізаваўшыся з арміі (1944), працаваў у рэдакцыях газеты “Звязда”, часопісе “Вожык”, у АН БССР. З 1959 г. — член сцэнарнай калегіі кінастудыі “Беларусьфільм”, у 1967—1971 гг. — галоўны рэдактар студыі. У 1968 г. удзельнічаў у рабоце XXIII сесіі Генеральнай Асамблеі ААН. Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР у 1967—1985 гг. Член Саюза пісьменнікаў СССР з 1943 г. Узнагароджаны ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, “Знак Пашаны”, Дружбы народаў, Айчыннай вайны II ступені і медалямі.

Першы верш апублікаваў у 1925 г. Аўтар зборнікаў вершаў “Крокі” (1928), “Новая ростань” (1930), “Аднагалосна” (1931), “Галасуе вясна за вясну” (1931), “Першамайская вуліца” (1932), “Шырокае поле вайны” (1945), “Моваю сэрца” (1955), “Прасторы” (1958), “Прага крыла” (1974), “Галасы гарадоў” (1932), “Як нараджаўся новы свет” (1975), “Святло Радзімы” (1952), “Росы на коласе” (1973), “Лявоніха” (1977), “Галасы над выраем” (1980), “Вярнуся ветрам” (1987) і інш. Выдаў “Вершы для дзяцей” (1948). У 1960 г. выйшлі Выбраныя творы ў 2-х тамах, у 1968—1970 гг. — Збор твораў у 3-х тамах, у 1979 г. — у 4-х тамах. Працаваў і ў галіне прозы, а таксама крытыкі. Выдаў зборнікі “Вачыма часу” (успаміны, артыкулы, эсэ, 1964), “З ранку да вечара” (роздумы, накіды партрэтаў, 1978), кнігі прозы “Колас расказвае пра сябе” (1964), “Дванаццаць вячорных вогнішчаў” (1968), зборнік сатыры і гумару “Сілівон на дачы” (1958), кнігу публіцыстыкі “Рэпартаж з рубцом на сэрцы” (1973), зборнікі аповесцей, аповяданняў, успамінаў “Людзі, птушкі, прастор” (1976). Аўтар сцэнарыяў мастацкага фільма па аднайменнай п’есе Янкі Купалы “Паўлінка” (1952) і дакументальнага — “Народны паэт” (1952), з А. Куляшовым напісаў сцэнарыі мастацкіх фільмаў “Першыя выпрабаванні” (1960), “Запомнім гэты дзень” (1967). На беларускую мову пераклаў “Жыццё Кліма Самгіна” М. Горкага (1938), “Гора ад розуму” А. Грыбаедава (1949), “Вечары на хутары ля Дзіканькі” (1950) і “Выбраныя творы” М. Гоголя (1952). “Падарожжа з Пецярбурга ў Маскву” А. Радзішчава (1951), “Маладую гвардыю” А. Фадзеева (1953), “Яны змагаліся за радзіму” М. Шолахава

(1975), паасобныя творы А. Пушкіна, А. Міцкевіча, М. Някрасава, І. Буніна, У. Сыракомлі, У. Маякоўскага і інш.

Лаўрэат Літаратурнай прэміі БССР імя Якуба Коласа (1965) за кнігу “Колас расказвае пра сябе”.

Бібліяграфічны спіс “Максім Лужанін. Да 110-годдзя з дня нараджэння” пазнаёміць з матэрыяламі аб жыцці і творчасці пісьменніка, якія знаходзяцца ў фондах дзяржаўнай установы “Цэнтралізаваная сістэма публічных бібліятэк г. Мінска”. Паказальнік змяшчае кнігі, артыкулы з кніг і перыядычных выданняў. Размяшчэнне матэрыяла: творы – у алфавіце, кнігі і артыкулы – у зваротна-храналагічным парадку. Бібліяграфічны паказальнік будзе карысны ўсім, хто цікавіцца беларускай літаратурай і творчасцю пісьменніка.

[Змест](#)

Творы М. Лужаніна

Лужанін, М. **Збор твораў** : у 4 т. / Максім Лужанін. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1979—1981. — 4 т.

Лужанін, М. **Збор твораў** : у 3 т. / Максім Лужанін. — Мінск : Беларусь, 1968—1970. — 3 т.

Лужанін, М. **Выбраныя творы** : у 2 т. / Максім Лужанін. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1993. — 2 т.

Лужанін, М. **Вярнуся ветрам** : лірыка, гумар, сатыра / Максім Лужанін. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1987. — 126 с.

Лужанін, М. **Добры хлопец Дзік** : аповесць : [для малодшага школьнага ўзросту] / Максім Лужанін. — Мінск : Юнацтва, 1993. — 124, [1] с.

Лужанін, М. **З ранку да вечара** : Роздумы; Водгукі; Накіды партрэтаў / Максім Лужанін. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1978. — 447 с.

Лужанін, М. **Колас расказвае пра сябе** : аповесць-эсэ / Максім Лужанін. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1982. — 445, [1] с.

Лужанін, М. **Лявоніха** : вершы і паэмы / Максім Лужанін. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1977. — 158 с.

Лужанін, М. **Паразмаўляй са мной, зямля** : паэзія / Максім Лужанін. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1983. — 110 с.

Лужанін, М. **Прага крыла** : паэзія / Максім Лужанін. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1974. — 304 с.

Лужанін, М. **Росы на коласе** / Максім Лужанін. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1973. — 159 с.

Лужанін, М. **Трое** : аповесці, апавяданні, эсэ / Максім Лужанін. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1989. — 422 с.

Лужанін, М. Далікатная Дзяўчынка / Максім Лужанін // Вось якія мы : вершы, байкі, казкі, апавяданні беларускіх пісьменнікаў пра дзяцей / укладанне І. М. Страмок. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2002. — С. 180—181.

[Змест](#)

Жыццёвы і творчы шлях пісьменніка

Лужанін Максім // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. — Мінск, 1999. — Т. 9. — С. 358.

Лужанин Максим // Республика Беларусь : энциклопедия : [в 7 т.]. — Минск, 2007. — Т. 4. — С. 555.

Лужанін Максім // Беларуская мова : энцыклапедыя. — Мінск, 1994. — С. 319—321.

Лужанін Максім // Беларускі фальклор : энцыклапедыя : у 2 т. — Мінск, 2005. — Т. 2. — С. 53—54.

Лужанін Максім // Культура Беларусі : энцыклапедыя : [у 6 т.]. — Мінск, 2014. — Т. 5. — С. 145—146.

Лужанін Максім // Тэатральная Беларусь : энцыклапедыя : у 2 т. — Мінск, 2002. — Т. 2. — С. 32.

Лужанін Максім // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі : у 6 т. — Мінск, 1997. — Т. 4. — С. 396.

Лужанін Максім // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі : у 5 т. — Мінск, 1986. — Т. 3. — С. 298—299.

Лужанін Максім // Беларусь : энцыклапедычны даведнік. — Мінск, 1995. — С. 436.

Лужанін Максім // Беларускія пісьменнікі : біябібліяграфічны слоўнік : у 6 т. / [пад рэдакцыяй А. В. Мальдзіса]. — Мінск, 1994. — Т. 4. — С. 80—92.

Лужанін Максім // Беларускія пісьменнікі (1917—1990) : даведнік / [складальнік А. К. Гардзіцкі]. — Мінск, 1994. — С. 341—342.

[Змест](#)

Бечык, В. Прасторы творчасці (Максім Лужанін) / Варлен Бечык // Выбранае : літаратурна-крытычныя артыкулы / Варлен Бечык. — Мінск, 1989. — С. 245—257.

Гарэлік, Л. М. Максім Лужанін / Л. М. Гарэлік // Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. / НАН Беларусі, Інстытут літаратуры імя Янкі Купалы ; [рэдакцыйная калегія : У. В. Гніламедаў [і інш.] ; навуковыя рэдактары У. В. Гніламедаў, В. П. Жураўлёў]. — Мінск, 2001. — Т. 3 : 1941—1965. — С. 464—489.

Прыгодзіч, З. "Сэрца паэтава біцца павінна дваццаць чатыры гадзіны" / Зіновій Прыгодзіч // Постаці / Зіновій Прыгодзіч. — Мінск, 2014. — С. 157—192.

Рагойша, В. Права на верш / Вячаслаў Рагойша // І адгукнецца слова ў слове... : літаратурна-крытычныя артыкулы, эсэ, дыялогі / Вячаслаў Рагойша. — Мінск, 1992. — С. 47—52.

Сачанка, Б. Дарогамі Максіма Лужаніна / Барыс Сачанка // Сняцца сны аб Беларусі... : літаратурна-крытычныя артыкулы, інтэрв'ю / Барыс Сачанка. — Мінск, 1990. — С. 310—321.

[Змест](#)

Якавенка, Н. Письменніцкі пераклад як мастацкае мадэляванне свету / Наталля Якавенка // Польша. — 2016. — № 4. — С. 131—144.

У артыкуле разглядаюцца пераклады з рускай на беларускую мову твораў А. Фадзеева "Разгром" і М. Шолахава "Яны змагаліся за Радзіму", ажыццёўленыя класікамі беларускай літаратуры М. Гарэцікі і М. Лужаніным.

Навумчык, М. Вывучэнне аповесці Максіма Лужаніна "Добры хлопец Дзік" : (тэставае заданне, 5-ты клас) / М. Навумчык // Беларуская мова і літаратура. Серыя "У дапамогу педагогу". — 2016. — № 4. — С. 6—9.

Панізавіч, І. І ніколі сэрца не забудзе : літаратурная вечарына па творчасці М. Лужаніна / І. Панізавіч // Бібліятэка прапануе. — 2012. — № 3. — С. 9—11.

"Всегда же со мною твой образ..." // Неман. — 2011. — № 6. — С. 158—189; № 7. — С. 139—171.

Перапіска Максіма Лужаніна і Евгениі Пфляумбаум.

Баравікова, Р. "Сад застаўся шумець..." / Раіса Баравікова // Маладосць. — 2009. — № 12. — С. 70—71.

Мятліцкі, М. Грыбная вандроўка / Мікола Мятліцкі // Маладосць. — 2009. — № 12. — С. 72—73.

Камейша, К. Створанае, а не напісанае / Казімір Камейша // Маладосць. — 2009. — № 12. — С. 74—75.

Содаль, У. Крэсіўны талент / Уладзімір Содаль // Польша. — 2009. — № 11. — С. 167—170.

Пра тэлеперадачу "Роднае слова", вядучым якой быў Максім Лужанін.

Баўтрэль, І. "Слова шукай свайго" / Інеса Баўтрэль // Роднае слова. — 2009. — № 11. — С. 7—10.

Шамякіна, М. Максім Лужанін / Марыя Шамякіна // Польша. — 2006. — № 11. — С. 151—154.

[Змест](#)